

z uhražovacího kapitálu za velký majetek pozemkový v pořadí knihovního zápisu, na tom ničeho nemění, neboť tento zákonný předpis patrně má na mysli jen ony zaopatřovací požitky zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, které již dříve, t. j. před platností zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., byly knihovně zajištěny. Nelze proto z tohoto ustanovení zákona vyvozovati, že zajištění zaopatřovacích požitků po platnosti onoho zákona také vkladem práva zástavního na velkém majetku pozemkovém státi se může. Správným jest, že žalobci nepatří k osobám, jmenovaným v §u 72 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. a že na ně vztahuje se jedině předpis §u 74 tohoto zákona. Ježto však, jak svrchu uvedeno, předpis §u 74 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 (zákon ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.) nijak nedotýká se předpisů §u 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. o způsobu zajištění zaopatřovacích požitků bývalých zaměstnanců velkého majetku pozemkového a dle tohoto zákonného předpisu zajištění toto zvláště k tomu zřízenými fondy státi se má, jest způsob zajištění pensijních požitků žalobců jimi požadovaný vkladem práva zástavního na velkém majetku pozemkovém nepřipustný a dovolání jejich neodůvodněným.

Čís. 3769.

Mělo-li dle původní smlouvy zboží býti zapláceno při obdržení účtu, dodáno však zboží vadné, jež bylo vráceno a umluveno, že prodatel vymění je za zboží bezvadné, nezůstala úmluva o placení kupní ceny předem v platnosti i pro novou dodávku.

Zavázal-li se prodatel, že vadné zboží vymění, jest je povinen dodat až do kupitelova skladiště.

Nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, octl se prodatel v prodlení a kupiteli přísluší práva čl. 355 obch. zák.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 206/24.)

Žalovaná firma objednala u žalobkyně v listopadu 1921 15 sudů benzínu hotově beze srážky při obdržení účtu k placení ihned s tím, že zboží odvezeno bude ze skladu žalobkyně ve vlastních sudech žalované, touto dodaných. Žalovaná zboží nepřijala, nýbrž je dala žalobkyni k dispozici. Dne 10. ledna 1922 umluvily strany, že žalobkyně nahradí vadné zboží novou dodávkou. Když žalobkyně prodlévala s novou dodávkou, dala jí žalovaná lhůtu do 25. ledna 1922. Žalobkyně však požadovala zaplacení kupní ceny předem a, ježto žalovaná nesouhlasila, domáhala se žalobkyně placení žalobou, již o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Oba nižší soudy vycházely z názoru, že úmluvou ze dne 10. ledna 1922, dle níž se žalobkyně za souhlasu žalované zavázala, že vymění

dodaný benzin, jehož vady uznala, nebylo nic změněno na podmínkách původní smlouvy ze dne 30. listopadu 1921, kterou bylo ujednáno, že zboží má být zaplacené hotově beze srážky při obdržení účtu, tedy po případě také i před dodáním zboží. Tomuto právnímu stanovisku nelze však přisvědčiti. Uváží-li se, jakým způsobem došlo k úmluvě ze dne 10. ledna 1922, dále že žalující strana při první vadné dodávce nežádala předem zaplacení a že žalovaná, obdrževši nejprve benzin, smlouvě nevyhovující, byla již jednou ve své důvěře zklamána, takže měla živý zájem na tom, aby se před placením přesvědčila o jakosti nově dodaného benzínu, nelze beze všeho předpokládati, že smluvní strany i ohledně náhradní dodávky mlčky vycházely z toho, že kupní cenu jest zaplatiti předem, při obdržení účtu. Naopak dlužno míti za to, že by bylo muselo být výslovně ujednáno placení kupní ceny předem, kdyby byly strany na této pro žalovanou obtížné podmínce o způsobu placení chtěly setrvati i při náhradní dodávce, jež se stala nutnou porušením smlouvy se strany žalobkyně. Posuzuje-li se spor takto, nelze žalovanou uznati povinnou k zaplacení zažalované kupní ceny. Obdržela sice již účet ze dne 8. prosince 1921 na zažalovaných 21.784 Kč 85 h, ale zboží, dodané na tento účet, bylo vadné; žalovaná je nepřijala, účet vrátila a žalující firma přijetím vráceného účtu a úmluvou ze dne 10. ledna 1922, že dodaný benzin vezme zpět a dodá benzin nový, uznala, že žalovaná jest v právu, takže nelze uznati, že se kupní cena stala splatnou zasláním účtu ze dne 8. prosince 1921, žalovanou vráceného. Odvolací soud odůvodňuje své rozhodnutí také tím, že se po první dodávce změnila poměry uveřejněním zpráv o zatčení společníků žalované firmy tak, že žalobkyně ztratila důvěru v žalovanou a mohla z toho důvodu žádati zaplacení předem. Znaleckého posudku dovolává se odvolací soud v této příčině neprávem, neboť znalci byli slyšeni a mohli být slyšeni pouze o tom, jaký význam má dle obchodních zvyklostí podmínka smlouvy, že zboží má být zaplacené hotově beze srážky při obdržení účtu. Jelikož však podmínka, že zboží má být zaplacené buď vůbec nebo za určitých předpokladů již dříve, než bylo dodáno, při obdržení účtu, nebyla dle toho, co uvedeno, pojata do úmluvy ze dne 10. ledna 1922 o výměně vadného benzínu, pozbývá tím posudek znalců ohledně významu tvrzených pochybností o jistotě žalované firmy stejně podkladu jako závěry nižšími soudy z toho vyvozené, a nejde již o otázku skutkovou ani o obchodní zvyklosti, jež by bylo lze zjistiti důkazem znaleckým, nýbrž o otázku čistě právní, jejíž rozhodnutí náleží soudu. V tomto směru by mohlo přijíti v úvahu ustanovení Šu 1052 obč. zák., jehož se však žalující strana rovněž s úspěchem dovoláváti nemůže. Neboť ani dle tohoto zákonného ustanovení nebyla žalobkyně oprávněna, učiniti náhradní dodávku závislou na předchozím zaplacení 21.500 Kč, jak žádala ve svém dopise ze dne 23. ledna 1922, nikterak neodůvodnivši tento požadavek a zejména neoznámivši žalované své pochybnosti o její jistotě, jak toho vyžaduje poctivost a víra v obchodě obvyklá, což plyne již z úvahy, že následky Šu 1052 obč. zák. lze odvrátiti nejen skutečným splněním, nýbrž i tím, že se plnění zajistí. Z uvedeného jest zřejmo, že nárok žalobkyně, by žalovaná zaplatila kupní

cenu před dodáním zboží, ani dle smlouvy ani dle zákona nebyl oprávněn. Otázka, zda byla žalující strana povinna dodati nový benzin do skladiště žalované, či zda bylo naopak povinností strany žalované i toto nové zboží si odvézt ze skladiště žalobkyně, má v tomto sporu význam jen potud, pokud jde o otázku, která ze stran se octla v prodlení. Ujednáním ze dne 10. ledna 1922 žalobkyně se zavázala, že vymění pozastavený benzin za zboží, odpovídající objednavce. Tento závazek žalující strany nelze vykládati jinak, než že se žalobkyně zavázala, dovézt nový benzin na své útraty do skladu žalované, odkud pozastavený benzin byla odvezla. Na tomto stavu věci ničeho nemění, že žalobkyně dle obsahu listiny ze dne 10. ledna 1922 počítala s tím, že žalovaná si nový benzin odveze vlastním povozem ze skladiště žalobkyně, a že ve sporu tvrdila, že jí nedošel dopis žalované ze dne 12. ledna 1922, v němž žalovaná žádala, aby jí žalující strana sama dodala benzin do jejího skladiště, poněvadž jí není možno, totéž zboží dvakráte ze skladu žalující strany odvážeti, to tím spíše, že vina je na straně žalující. Neboť v dopisu ze dne 23. ledna 1922 projevila žalobkyně ochotu dodati benzin, jakmile jí bude poukázáno 21.500 Kč, z čehož je vidno, že žalobkyně na svém původním stanovisku již netrvala. Dodání vadného zboží není splněním a nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, ocitá se prodatel v prodlení s plněním, jako kdyby vůbec nebyl dodal. V tomto případě jest na kupiteli, zda chce trvati na splnění smlouvy či vykonati volbu dle čl. 355 obch. zák. Z toho plyne, že žalující strana, dodavši vadné zboží, jež nebylo přijato jako plnění, octla se s dodáním zboží, odpovídajícího ujednání, v prodlení a mohla důsledkem toho žádati zaplacení jen tehdy, kdyby byla bez průtahu dle úmluvy ze dne 10. ledna 1922 vadné zboží nahradila dodávkou smlouvě odpovídající, neboť jen v tom případě by byla svému smluvnímu závazku učinila zadost. Když tak neučinila bezodkladně, byla žalovaná strana oprávněna ji upomenouti a dáti jí dodatečnou lhůtu k plnění s pohrůzkou, že si opatří benzin jinde na její účet. Žalobkyně na upomínku žalované ze dne 21. ledna 1922, v níž byla stanovena lhůta k plnění do 25. ledna 1922, odpověděla dopisem ze dne 23. ledna 1922, v němž učinila náhradní dodávku závislou na předchozím zaplacení 21.500 Kč. K tomu žalobkyně neměla právo, poněvadž původní podmínka splatnosti kupní ceny při obdržení účtu pro náhradní dodávku smluvena nebyla a ani případné pochybnosti o jistotě žalované firmy tento požadavek tak, jak byl vznesen, neodůvodňovaly, nehledě ani k tomu, že dopis žalobkyně ze dne 23. ledna 1922, jímž žalované firmě bez zaslání nového účtu oznámila, že nový benzin dodá, jakmile jí bude poukázáno 21.500 Kč, ani formou ani obsahem nelze považovati za účet, takže žalobkyně i z toho důvodu nezachovala se podle smlouvy, a to ani tehdy, kdyby se mělo za to, že původní úmluva o způsobu placení při náhradní dodávce zůstala v platnosti. Žalovaná byla proto dle čl. 356 obch. zák. oprávněna dáti žalobkyni dodatečnou lhůtu k plnění s pohrůzkou, že, nebude-li benzin do 25. ledna 1922 dodán, žalovaná si koupí na útraty žalobkyně benzin jinde. Žalující strana ve lhůtě stanovené a okolnostem přiměřené nedodala a proto ji stihají následky čl. 355 obch. zák., že totiž žalovaná

právem mohla od smlouvy ustoupiti, což i učinila. Zaslání účtu po uplynutí dodatečné lhůty bylo bez významu.

Čís. 3770.

Zřeknutí se dovolání má pouze tehdy procesualní účinky, bylo-li prohlášeno vůči soudu, ať ústně do protokolu nebo písemným podáním.

Prodávatele stihá nahodilý zánik věci, ohledně níž byl právem uplatňován nárok ze správy na zrušení kupu.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 254/24.)

Žalobce koupil od žalovaného za 8.400 Kč koně, byv prodávatelem ubezpečen, že kůň tahá, lehá a vstává. Kůň však musel býti zdvihán, netahal a když zašel, bylo pitvou zjištěno, že trpěl již po delší dobu zánetem kyčelních kloubů. Žalobu na zrušení kupní smlouvy a vrácení kupní ceny procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

K dovolání je přihlížeti přes to, že se ho žalovaný podle žalobcova tvrzení prý mimosoudně zřekl. Má-li zřeknutí se dovolání míti procesualní důsledky, musí býti prohlášeno vůči soudu, ať ústně do protokolu nebo písemným podáním. Jinak může míti snad důsledky hmotněprávní. S těmi se však v řízení oprávněm nelze obírat.

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc v zásadě správně, třebaže nelze s ním ve všech podrobnostech souhlasiti. Nezáleží na tom, zda snad přesunul důkazní břímě ze žalobce na žalovaného. Stačí, že byly zjištěny okolnosti, které musily býti dokázány, by se žaloba mohla setkat s úspěchem. Odvolací soud zjistil, že se žalovaný zaručil, že kůň vstává, tahá a lehá, že však po celou dobu, počínajíc dnem, kdy žalobci byl odevzdán, až do doby, kdy zdechl, nemohl vstáti, musil býti zdvihán a na nohy postaven a že při nemoci, kterou již měl, než ho žalobce koupil, mohl býti schopným jen k lehčím pracem. Z těchto skutkových zjištění vyvodil odvolací soud zcela správně právní důsledek, že žalobce jako přejímatel je ovšem podle §u 932 obč. zák. oprávněn žádati pro vadu, kterou nelze napravit a pro kterou koně nelze řádně užívat, úplné zrušení smlouvy. Pokus dovolatelův, vyvrátiti správnost tohoto důsledku napadáním oněch skutkových zjištění soudu druhé stolice, musí ztroskotati na předpisu §u 503, čís. 4 c. ř. s., který předpokládá, že dovolatel vychází ze skutkových zjištění nižších stolic. Nelze proto také přihlížeti k oné části vývodů žalovaného, kterými v této souvislosti má býti doličeno, že žalobce koně sám nevhodným nakládáním zkazil a znehodnotil, neboť i tyto vývody příčí se oněm skutkovým zjištěním odvolacího soudu. Mylným je právní názor, že se nelze domáhati zrušení kupní smlouvy podle §u 932 obč. zák., protože kůň